

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta 19.01.2022 § 8

§ 8

Valtuustoaloite Espoon kaupungin lapsistrategian ja toimenpideohjelman laatimiseksi (Kh/Kv)

Valmistelijat / lisätiedot:
Pippuri Terhi
Wilén Leena
Laine Raija
Saloranta-Eriksson Outi
Nurmi Juha
Mattila Virpi
Kaarnalehto Annika
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus Perusturvajohtaja Svahn Sanna

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta ehdottaa kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että valtuusto merkitsee selostusosan tiedoksi vastauksena valtuutettu Ira Tanskanen-Hietasen sekä 43 muun valtuutetun 13.9.2021 jättämään valtuustoaloitteeseen Espoon kaupungin lapsistrategian ja toimenpideohjelman laatimiseksi. sekä toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely Esittelijän kokouksessa tekemät muutokset on huomioitu pöytäkirjassa.

Päätös
Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta
Esittelijän muutettu ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti

Selostus

Ira Tanskanen-Hietanen sekä 43 muuta valtuutettua ovat 13.9.2021 jättäneet valtuustoaloitteen, jossa esitetään että

1. Espooseen laaditaan oma lapsistrategia ja toimenpideohjelma, jolla varmistetaan mahdollisimman täysimääräinen lapsen oikeuksien toteutumisen ohjeistuksen lapsivaikutusten arvioinnista. Ohjeistuksen ja lisätietoa lapsivaikutusten arvioinnista löydät esimerkiksi THL:n nettisivuilta.
2. Espoossa laaditaan pikaisesti tilannekuva lapsenoikeuksien toteutumisesta Espoossa erityisesti lapsivaikutusten arvioinnin, lapsibudjetoinnin ja lasten osallisuuden osalta.
3. Espoo järjestää koulutusta lapsen oikeuksista virkamiehille ja luottamushenkilöille.
4. Espoon kaupunki hakee mukaan Unicefin lapsiystävällinen kunta -ohjelmaan.

Lausunto on valmisteltu kasvun ja oppimisen toimialan sekä hyvinvoinnin ja terveyden toimialan yhteistyössä. Asia on esitelty nuorisovaltuuston yleiskokouksessa 15.12.2021.

Espooseen laaditaan oma lapsistrategia ja lapsen oikeuksia vahvistava toimenpideohjelma

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Espooseen laaditaan oma lapsistrategia ja toimenpideohjelma, jolla varmistetaan mahdollisimman täysimääräinen lapsen oikeuksien toteutuminen. Lapsen oikeuksien toteutumiseksi esitetään, että Espoossa toteutetaan lapsivaikutusten arviointia, jossa päätöksiä ja toimenpiteitä valmisteltaessa arvioidaan ennalta niiden vaikutuksia lasten ja nuorten hyvinvointiin.

Espoossa tehdään valtuustokausittain Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon kirjataan tavoitteet ja toimenpiteet, joilla pyritään edistämään lasten ja nuorten hyvinvointia Espoossa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman avulla ohjataan, johdetaan ja kehitetään lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointityötä. Se laaditaan ja toimeenpannaan laajassa toimialarajat ylittävässä yhteistyössä. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2022-2025 on parhaillaan valmistelussa ja etenee valtuuston käsittelyyn vuoden 2022 alussa.

Suomen ensimmäinen kansallinen lapsistrategia julkaistiin helmikuussa 2021. Lapsistrategian tavoitteena on kaikkien lasten Suomi, joka on aidosti lapsi- ja perhemyönteinen ja kunnioittaa lapsen oikeuksia. Strategia perustuu kolmeen pääajatukseseen, joilla kunnioitetaan kaikkien lasten oikeuksia, otetaan lapset vahvasti huomioon yhteiskunnassa ja tuetaan lasten hyvinvointia. Espoon lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (2022-2025) toimii käytännössä myös kuntatasoisena lapsistrategian toimeenpanosuunnitelmana, sillä se sisältää toimenpiteitä lapsistrategian keskeisistä teemoista. Kansallisen lapsistrategian näkökulmasta hyvinvointisuunnitelman painopisteissä korostuvat erityisesti lapsen osallisuuden vahvistaminen ja eriarvoisuuden torjunta sekä lasten ja perheiden tarpeita vastaavien palvelujen vahvistaminen.

Lasten, nuorten ja perheiden osallisuuden ja yhdenvertaisuuden edistäminen ovat Espoon lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman keskeisiä tavoitteita. Suunnitelmalla halutaan varmistaa, että lapset, nuoret ja perheet ovat aktiivisesti mukana palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä. Tavoitteena on mahdollistaa ryhmään kuulumisen ja harrastusmahdollisuus kaikille lapsille ja nuorille. Konkreettisia toimenpiteitä ovat osallistavan budjetoinnin edistäminen, lapsivaikutusten arviointi päätöksenteossa, sosiaalinen raportointi, kokemusasiantuntijatoiminnan edistäminen, matalan kynnyksen harrastustoiminta ja harrastuspolkujen kehittäminen. Lisäksi Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteena on lisätä vanhemmuuden tukea nuorisoiäikäisten lasten vanhemmille sekä vieraskielisten lasten, nuorten ja perheiden tarpeiden tunnistaminen ja palvelujen kohdentaminen tarpeen mukaisesti.

Kansallisen lapsistrategian myötä lokakuussa 2021 tehtiin Valtioneuvoston periaatepäätös Kansallisen lapsistrategian toimeenpanosuunnitelmasta kuluvalle hallituskaudelle. Toimeenpanosuunnitelma on dokumentti, jonka jokainen hallitus laatii erikseen omalle hallituskaudelle, ja se velvoittaa myös kuntia. Toimeenpanosuunnitelma pitää sisällään erilaisia lapsistrategiaa ja lapsen oikeuksia edistäviä toimenpiteitä. Espoon Lasten

ja nuorten hyvinvointisuunnitelman (2022-2025) suunnittelussa ja toimeenpanossa tullaan ottamaan huomioon lapsistrategian keskeisten painopisteiden lisäksi lapsistrategian toimeenpanosuunnitelma.

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Espoossa toteutetaan lapsivaikutusten arviointia, jossa päätöksiä ja toimenpiteitä valmisteltaessa arvioidaan ennalta niiden vaikutuksia lasten ja nuorten hyvinvointiin.

Espoossa on tehty päätös, että päätöksiä ja toimenpiteitä valmisteltaessa ennalta arvioidaan niiden vaikutuksia lasten ja nuorten hyvinvointiin. Tätä päätösten ennakoarviointiprosessia, johon lapsivaikutusten ennakoarviointikin sisältyy, edistetään parhaillaan selkeyttämällä prosessia ja lomakkeita, sekä kouluttamalla henkilöstöä ennakoarvioinnin prosessiin. Tässä työssä on tärkeää kiinnittää huomiota myös vammaisuuden vaikutuksiin.

Tilannekuva lapsen oikeuksien toteutumisesta erityisesti lapsivaikutusten arvioinnin, lapsibudjetoinnin ja lasten osallisuuden osalta

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Espoossa laaditaan pikaisesti tilannekuva lasten oikeuksien toteutumisesta.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2022-2025 laadintaa varten espoolaisten lasten hyvinvoinnin tilasta on kerätty tietoa seuraavista lähteistä:

- Lasten ja nuorten hyvinvointia kuvaava tieto osana Toimintaympäristön tila Espoossa 2021 -raporttia
- Kouluterveyskyselyn 2021 tulokset
- Finnlapset 2020 tulokset
- Lasten, nuorten ja perheiden parissa työskentelevien ammattilaisten näkemyksiä ja ideoita suunnitelman tavoitteiksi ja toimenpiteiksi.
- Lasten ja nuorten hyvinvointityön kevätseminaarissa toukokuussa 2021 koottiin tietoa ja ajatuksia ammattilaisten sekä kokemusasiantuntijoiden näkemyksistä hyvinvointisuunnitelman painopisteiksi.

Parhaillaan valmistellaan Länsi-Uudenmaan hyvinvointialuetta, joka vuodesta 2023 alkaen vastaa sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisestä. Lapsen oikeuksien toteutumisen selvittäminen on olennaista sitoa osaksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuuden valmistelua. Muutoin lapsivaikutusten arviointi, lapsibudjetointi ja lasten osallisuuden osalta tilannekuva keskittyy Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteisiin, toimenpiteisiin ja niiden seurantaan.

Koulutusta lapsen oikeuksista virkamiehille ja luottamushenkilöille

Valtuustoaloitteessa ehdotetaan, että espoolaisille virkamiehille ja luottamushenkilöille järjestetään koulutusta lapsen oikeuksista.

Aiemmin mainitun lapsistrategian toimeenpanosuunnitelman yksi toimenpide on, että ammattilaisille tullaan järjestämään koulutusta. Koulutuksen tavoitteena on nimenomaan vahvistaa ammattilaisten ja muiden lasten kanssa toimivien valmiuksia lapsen edistämiseen ja lasten osallisuuden toteuttamiseen. Toimeenpanosuunnitelman mukaan lapsen oikeuksia ja erityisesti lasten osallisuutta koskeva koulutuskokonaisuus tullaan järjestämään vuoden 2022 aikana laajassa yhteistyössä eri

toimijoiden kanssa. Toteutuksesta on vastuussa lapsistrategian kansallinen ohjausryhmä.

Tämän lisäksi Espoossa suunnitellaan keväällä 2022 toteutettavaksi kaupungin työntekijöiden ja luottamushenkilöiden yhteinen seminaari, jossa käsitellään Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toteuttamista sekä toimenpiteitä lasten oikeuksien näkökulmasta. Seminaariin kutsutaan myös Espoon nuorisovaltuuston edustajia.

Espoon kaupunki mukaan Unicefin lapsiystävällinen kunta -ohjelmaan

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Espoon kaupunki hakee mukaan Unicefin lapsiystävällinen kunta -ohjelmaan.

Unicefin Lapsiystävällinen kunta -malli on työväline, joka auttaa kuntaa tekemään lasten hyvinvoinnin kannalta oikeita ratkaisuja kunnan hallinnossa ja lasten arjen palveluissa. Malli auttaa kuntia varmistamaan, että erityisesti heikoimmassa asemassa olevien lasten oikeudet toteutuvat. Unicef edellyttää kehittämistyöhön hakeutuivilta kunnilta lapsen oikeuksien edistämisen lisäksi riittävällä työajalla resurssoitua koordinaattoria ja koordinaatioryhmää, lasten ja nuorten osallisuutta kehittämistyöhön sekä sitoutumista hyvään tiedottamiseen kehittämistyön tavoitteista ja tuloksista kuntalaisille.

Espoossa lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisen kokonaisuudesta ja palvelujen yhteensovittavasta johtamisesta vastaa lasten ja nuorten hyvinvointityön ohjausryhmä. Lasten ja nuorten hyvinvointityötä tehdään saumattomassa toimialarajat ylittävässä yhteistyössä. Espoon lasten ja nuorten palvelujen kokonaisuus on muutoksen edessä, kun vuodesta 2023 alkaen varhaiskasvatuksesta, opetuksesta sekä toisen asteen koulutuksesta vastaa Espoon kaupunki ja sosiaali- ja terveystieteiden palveluista (mukaan lukien opiskeluhoito) Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue.

Hyvinvointialueen valmistelussa keskeisenä tavoitteena on varmistaa toimivat rakenteet ja yhteistyön tekemisen tavat keskeisiin kunnan ja hyvinvointialueen yhdyspintoihin, joita erityisesti kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tulee olemaan. Tällä hetkellä on kuitenkin epävarmuuksia, millaisia käytännössä ovat yhteistyön rakenteet lasten, nuorten ja perheiden palveluissa. Hyvinvoiva Espoo –kehitysohjelman tehtävänä on vuosina 2021-2025 osaltaan varmistaa toimivat rakenteet ja käytännöt hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Kehitysohjelman tavoitteena on myös koronan aiheuttaman hyvinvointivajeen umpeen kurominen. Kehitysohjelman agendalle otetaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisen toteutumisen turvaaminen uudessa tilanteessa. Samalla selvitetään ja edistetään Espoon kaupungin mahdollisuutta liittyä mukaan Unicefin lapsiystävällinen kunta -malliin.

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

- Valtuustoaloite 13.9.2021 Lapsiystävällinen Espoo Kansallinen lapsistrategia
- Vammaisneuvoston lausunto 5.1.2022

Tiedoksi